

ספר
דף על הדף
על מסכת חגיגה
פרק ראשון

דף ב' ע"א

במשנה: הכל חייבים בראי' וכו'.

יש לעיין במצות עלי' לרגל, האם ההליכה היא מעצם המצוה, או שהוא רק הכשר המצוה להיות בביהמ"ק. והנה בטורי אבן כאן הקשה האיך משכחת עבד משוחרר שיתחייב בעלי' לרגל, הא אין לו אחוזה, ומי שאין לו קרקע פטור כדאי' בפסחים ח:, ובנצי"ב ובשפת אמת תירצו דמי שאין לו קרקע פטור מלעלות, אבל אחרי שכבר עלה חייב בראייה. הרי דההליכה אינה מעצם המצוה.

וע"ע בשו"ת אגרות משה (חלק קדשים סי' כב) שנשאל אם צריך לילך ברגל או שיכול לרכוב על גבי בהמה, ומסיק דאין ההליכה אלא הכשר מצוה, ולכן מותר לעלות לרגל בכל אופן.

אכן מצאתי ברשב"א (סוכה כה.) שכתב וז"ל: כשהמצוה היא ההליכה עצמה שהוא עוסק במצוה ממש, כגון ההולך להוצאת המת ולהכנסת כלה ועולה לרגל וכו' עכ"ל, ומשמע להדיא דס"ל דההליכה היא חלק מהמצוה. ולכאורה נראה דמ"מ אין המצוה דוקא ברגליו, אלא בכל אופן שעולה

מקיים המצוה, והראוני שבמאירי מובא ירושלמי, דישראל עשירים הם ובבהמה היו עולים.

(קובץ קול התורה קובץ מ"ז ע' כד)

★★

במדרש רבה (בראשית פרשה מ"ג) מובא, שבשכר שאמר אברהם אבינו: "אם מחוט ועד שרוך נעל" - זכו בניו למצות עליה לרגל ולמנעל של חליצה.

וכתב בספר מרפסין איגרא (ע' עט): וקשה, דניתן להבין שבזכות אמירת "שרוך נעל" זכו עם ישראל למנעל של חליצה, שכן המנעל הוא מחפצי מצות חליצה, אך מה הקשר בין אמירת "שרוך נעל" למצות עליה לרגל, וכי נעליים הם מדיני העליה לרגל, הלא ניתן לעלות לרגל גם ללא נעליים, כגון על גבי סוס או חמור?

ותירץ הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א: במדרש (הו"ד ברבינו בחיי שמות כג, יד) מובא: "אזהרה לישראל שלא יעלו אלא ברגליהם", וכן מבואר ברמב"ן (שמות כה, יב) כי מצות עליה לרגל היא ברגליים דווקא ע"כ.

★★